

- 233 Ergo, inquis, qui iustus est nummum hunc, quem unum habet, dare boie pauperi, non poterit cum aliis in extrema etiam necessitate posito largiri.
- 234 Resp. Poterit, &c; quantum opinor, tenebitur; quia ea Confessarius intentio esse non potuit, ut violarentur caritatis virtutum regiae jura. Tunc autem poterit satisfactio vel ad aliquod tempus differri, vel alia peti a Confessario, qui elemosynam hujus rationem habebit. Generatim satisfactio, qui injunctam elemosynam dat extreme indigentis; secus, ajunt Lugo, & La Croix n. 1281, si der parenti, vel alteri propinquio, cui tenetur ex iustitia succurrere; quia tunc non censetur elemosyna.
- 235 Objic: contra 2. & 3. part. Numquam licet Sacramentum facere multilum. Atqui ubi mutatur satisfactio, multilum sit prius Sacramentum: quia prievata parte integrante. Secunda enim satisfactio pars erit Sacramenti secundi; & praecepit cum ab alio Sacerdote injungetur: cum non possit ejusdem Sacramenti pars alia ab uno Ministro esse, alia ab altero.
- 236 Resp. 1. neg. maj. dum enim absolvitur quis satisfactio incipax, multilum efficitur Sacramentum. Si dicas non deberi satisfactioem ab incapacitate, dicam non deberi priorem ab eo cui posterior iulta de causa injungitur. Unde
- 237 Resp. 2. neg. min. ut enim Pöenitentia Sacramentum vero multilum dicetur, deberet debita sibi ad judicium perfectione integritate privari. Porro non privatur in presenti: quia satisfactio secunda pro primo & secundo Sacramento valet & dirigitur. Unde sicut Sacerdos non multilaret Sacramento, si nullam injungere satisfactioem ei quem ex revelatione cognoscet plenam Jubili indulgentiam lucratrum; sic neque in praesenti Sacramento multilum dicendum est. Ita Lugo ibid. n. 102.
- 238 Subdit Henno pag. 205. quod licet in rigore duplex intercedat Sacramento; utrumque tamen per modum unius habeatur, saltem in ratione Pöenitentia vindicativa; quia posterior quædam est prioris correctionis: quam quidem cum a priore Ministro fieri nequit, a posteriori Deus fieri permisit. Ab his se difficultibus expediet Confessarius, immo & Confessarius prioris iudicio consulit, si eorum qua is prescripserat, ipse partem aliquam prescribat.
- 239 Objic: contra 3-part. par in parem non habet jurisdictionem. Atqui habet in hypothesi nostra. Qui enim Judicis alterius sententiam infringit vel minutus, in eum jurisdictionem exercet. Atqui in presenti, &c.
- 240 Resp. ad 1. neg. min. posterior enim non in priori Confessarii jurisdictionem exercet, sed in Penitentiam solum, cui a Christo concessum est, ut denuo eadem peccata alteri subjiceret possit.
- 241 Ad 2. neg. maj. generaliter sumptum. Est enim supra Curia, dum inferioris Tribunalis sententiam retractat, in ipsis hujus Judices jurisdictionem suam exercet; quia & ex pleniori sibi per Principem concessa potestate agit; & in ipsis Judices animadvertere valet: fieri tamen potest, ut qui sententiam, non tam infringere quam mutat, nihil in eum qui ipsam tulit, habeat jurisdictionis. Id autem necessario evinit, seu cum tota sua Judicii utrique auctoritas sub motu independentia pacto commissa est; seu cum uteque iis tantum ius dicere potest, qui lubenter eorum se Tribunali subjicerent. Sic porro se res habent in Tribunalii.

Obijc.

Objic. contra 4-part. potest Confessarius alter extra Tribunal declarare, hanc numero Pöenitentiam, vel impossibilem esse, vel a ratione alienam. Quis enim non videat, trianam Scripturam totius unoquoque anno; trianam totius Psalterii unaquaque hebdomada recitationem, quia Monialis Choro sepe per horas diebus singulis addicte, cum aliis oneribus injuncta fuerat, a Confessore ceteroqui non approbat, nec virginis satisfactionis congrue, nec vicibus ejus accommodatam?

Resp. Ad hujusmodi judicium, nec jurisdictionem, neque ipsius etiam ordinis potestatem requiri: cum id docens quisque proferte posse, uti nota Lugo ibid. n. 100. Verum huc non sufficunt ad judicariam commutationem, que in presenti requiritur. Utique, ait La-Croix n. 1203. Sacerdos extra confessionem, & respectu confessionis quam non audivit, non plus habet potestatis quam laicus.

Sed nonne poterit aliquando item Confessarius, Pöenitentiam extra Tribunal mutare? Poterit, ajunt communiter, si Sacramentum adhuc perfervet moraliter: quia tunc commutatio intra ejusdem judicii actum fieri censetur. Verum vix illius quipiam resolutionis hujusmodi usus fieri potest: quia alii Sacramentum per octo, alii per tres dies, alii per unum dumtaxat, alii per unam horam, alii media tantum hora perdurare opinantur. In præse sequenda ut tutor, & ab omni anxietate libera, eorum opinio, qui nonnisi in Tribunal, aut penit in ipso, puta dum hinc egreditur Sacerdos, vel paulo ante egressus, & Pöenitentis oblitus, aut alicuius cum ipsa incomparabilis recordatus Pöenitens, statim reddit, commutationem fieri volunt: quia non satis comitiat an extra Tribunal, & ubi Confessarii partes agere delit, habeat Sacerdos clavium potestatem.

Hic quadam animadverenda, I. non posse mutari Pöenitentiam sine justa causa, qualis est necessitas, utilitas notabilis, gravis in executione prioris Pöenitentie difficultas, periculum transgressionis vel ex conditio ne Pöenitentis, vel ex ipsa ejus infirmitate ortum, excessus evidens Pöenitentis prioris: ubi tamen cavendum a perniciose moliture. Qui enim malis omnibus, ut commune emplastrum, Rofurii unius recitatione applicant, facile pro graviori Pöenitentiam leniore habebunt.

2. Posse aliquando mutari Pöenitentiam, licet id non posuerit Pöenitens: cum alia multe plus profutura judicatur.

3. Non mutari priorem Pöenitentiam per hoc solum quod idem vel alijs Sacerdos audit corundem peccatorum confessione, novam imponat; sed requiri ut Confessarius illam revocare intendat: quia sententia semel validia, immo & dubia, manet, aut manete præsum debet, donec a legitima auctoritate revocetur. Vide Lugo cit. disp. 25. n. 103. Unde sequitur

4. Ad minus dubium esse, quod cum pluribus alijs docet Henno pag. 205. Pöenitentem facta commutatione, adhuc posse, si velitis, priori stare Pöenitentia. Sententia enim legitime revocata nullius iam roboris esse videtur. Ajunt quidem commutationem sub hac tacita conditione fieri: *Nisi Pöenitens malit ad priorem reverti;* subduntque novam Pöenitentiam in unum Pöenitentis favorem imponi, nemini porro incumbere necessitatem utendi favore. Verum sublepta sunt huc, & parum movent. Si enim Pöenitentia prior nonnisi iusta de causa commutari potest; eaque causa ut plurimum sit notabilis Pöenitentium utilitas: cui censetur Sacer-

Sacerdos intendere, ut si pro notu ad id quod sibi multe minus utile fuerit, redire posset: Cur favoris instar habeat clero que vix circa prejudicium animi fieri queat? Haec quidem rationes non ita valent, cum Penitentia prior ob solam excessum commutatur? At vel in hoc cau satius fuerit, ut cuilibet dubio praecludatur aditus, plenam facere Penitentem libertatem quod maluerit amplectendi. Quin & ut sua certa cuilibet Sacramento servetur integritas, semper curandum ut aliquid outrusque Penitentie adimplatur.

249 5. Non posse priorem Penitentiam, vel ad eodem Confessari mutari, nisi confusam mente gerat, aut ex parte Penitentis suscipiat notitiam peccatorum, propter qua hanc imponeret; vel ab alio, nisi auditus peccatis propter quae eadem fuerat imposta. Ita Vazquez q. 94. ubi oppositum. Navarre ac Toleti opinione nihil ab intrinseco probabiliter habere docet; ita & Suarez, Lugo, &c. Ratio est, tunc quia secunda Penitentia debet esse sacramentalis, ad quod requiritur ut sit pro peccatis in hoc Sacramento confessus: tum quia Sacerdos jurisdictionem in Penitentes; nisi in hoc iudicio exercere neguit. Ad hoc porro iudicium necessaria est ut idem Penitentes dicta sua confiteantur.

250 6. Tamen ex communis Doctrinam sententia non requiri accuramat peccatorum repetitionem; sed eam tantum speciem confessionis, unde Sacerdos statum Penitentis intelligere valeat; puta tot annos in adulterio, mollitia, ebrietatis habitu vixisse, &c. Sed isthac & alia quedam ad hanc materiam spectantia jam premisis Tom. 5. ubi de obligar. Concessar. Ut solvantur residua.

Queres 1. an Penitens in iunctam sibi Penitentiam per alium implere possit.
Resp. 1. posse, cum opus ab alio factum censem, ab ipso Penitente fieri, uti elemosyna. Perinde enim est an manu aliena donec pauperi, an propria; cum tantum intendat Confessor ut alterius indulgentiam e fundo meo sublevem; nisi aliud, v.g. ad humiliationem Penitentis intendisse conjecturatur.

251 7. Resp. 2. idem tam posse, de Sacerdotis confessu, qui, ut ait Sylvis hic q. 13. art. 2. ex rationabili tantum causa substitutionem hanc permittere potest; & dummodo ipse Penitens non torpeat, sed pro modulo suo contur folium ex parte satisfacie. Quia quidem de satisfactione penali tantum, non autem de medicinali intelligenda sunt; cum haec proprium esse debeat opus Penitentis, qui nusquam pravos habitus per vias alterius actiones emendabit.

252 An autem si aliis pro te jejunet, profis tibi ex opere operato jejunium illius, ut tibi prodebet tuum; heret. Theologi. Affirmat Suarez, quia dum opus sit ex Penitentis petitione, & Confessarii assensu, censem moraliter, opus esse Penitentis. Alter sentunt Vazquez, Lugo & alii, qui solam jejunii huius procurationem, non vero jejunium ipsum pro sacramentali satisfactione habent; tum quia opus alienum non est Penitentis actus, ut esse debet satisfactione sacramentalis ex Concilii Florent. & Trident. tum quia non imponitur a Confessario, sed a Penitente. Ut at est, neque enim diutius immorandum rei, quia a sola, nec aliunde fatis manifesta Dei voluntate pender; et curandum quod fieri potest, ut quisque iniuritatem suam portet. Quamquam & id fatigandum Penitentibus, ut aliorum precibus ac suffragis adjuventur; illis precipue quo plus quibusdam Soliditatibus annexa sunt.

Resp.

Resp. 3. Penitens propria auctoritate substituere alium non potest, qui loco 254 ipsius Penitentiam impleri. Ita Alexander VII. in censura propos. 15. 1. Quia ex citatis Concilii materia Sacraenta sunt tres Penitentis actus, contrito videlicet, &c. Ergo sicut contritus per alium ponit nequit; sic nec alii demandari satisfactio. 2. Quia actio personalis non potest ab alio supplicari. Satisfactio autem penalis, non secus ac Officii recitatio, audito Missa, jejuniu opus, est quid maxime personale, quia imponitur ab culpam personalem. Utique, ait ad praedicam propos. Viva n. 5. si Deus aberna contentus esset satisfactione, abunde pro quoquis culparum cumulo satisficeret per infinitas Christi satisfactiones. Unde in hujusmodi casibus valere non potest id Reg. 72. juris in 6. Qui per alium facit, est perinde ac si faciet per se ipsum.

Queres 2. an Penitentia sacramentalis ex aliqua ipsam adimplendi intentione perfici debet. Injuncta est v.g. parvi Officii recitatio; hanc qua hora ex devotione solitus eras, implisti, immemor Penitentie. An ut rationem habeat Penitentia, denuo recitate tenerberis?

Negat Lugo ibid. n. 37. Nec hinc multum recedit Suarez, cum docet, 255 sufficere, ut postea intra tempus, quo tale opus fieri debebat, velis per illud Penitentiam tuam adimpluisse. Contrarium tenent alii plures cum La-Croix Lib. 6. part. 2. n. 1286. 1. Quia satisfactio ut aliquid ex opere operato efficiat, debet aliquid esse pertinens ad Sacramentum. Atqui ad minus incertum est an ad Sacramentum pertineat, quod independenter ab ipso praestat, & sine ultra intentione saltem virtuali ad ipsum, vel ad Confessarii impositione reflextio. 2. Quia Confessarii, cum dicunt: Hoc vel istud facies pro Penitentia, plus dicere videntur quam Ecclesia, cum dicit: Hac vel illa die jejunabis.

Nec obstat, quod praecerto audienda Missa satisfacias, si eam festiva die, neficiis licet ut immemor Feli, audieris. Siquidem ad hujusmodi praecerta facias est, ut opus quacumque ex intentione ponatur. Aliud est in actione sacramentali, quin & iis que peculiarem intentionem ex natura rei exigunt. Unde si festa die Missam audias, ad quam tum ex Ecclesie praecerto, tum ex privata voti lege, tum & ex Confessarii iussu tenebaris; fateborum pene omnes te voti, Penitentia & Feli perinde immemor, Ecclesie legi, non autem voto aut Penitentia fecisse fatus; nec certe est cur voto magis quam Penitentia satisficeret dicaris. Hac opinio non ut tutior tantum, sed & ut verior tenenda est in practica. Facile tamen credam hic sufficere intentionem semel habitam, & virtualiter permanentem. Unde cui indicium est ut rotu mensis singulis pauperibus stipendi eroger, si id intenderet ab initio, satisfaciat deinceps, est nihil cogitet de Confessarii praecerto.

Queres 3. an Penitentia impleri possit per executionem alterius precepti, aut saltem per tempus quo praecipsum aliud impletur.

Resp. ad 1. Penitentia brevem non impleri, dum impletur aliud praecipsum. Unde cui praecipsum est ut jejunii Feria VI. non satisfacit, si hac Feria occurrat jejunium Ecclesie, quia aliquo nullam ex indebitis satisfactionem indicaret Confessarius; quod regulariter prafumi non debet. Aliud est si jejunii opus ad totum annum, vel multam anni partem indicum fuerit: quia tunc Penitentia objectum grave fatus habere non definit.

R. ad 2.

R. ad 2. Censent plerique satisferi posse Penitentia, quo tempore alii praecepto sit satis, modo opus unum non excludat aliud. Unde, inquit, cui ad Penitentiam injuncta est Rofarii recitatio, hanc adimpler per tempus Missa ad quam ex Feflo, vel ex yoto tenetur; quia recitatio hac debitam Missa attentionem non impedit, sed juvat: ita cum aliis multis Silvius hic q. 15. art. 1. Nobis tamen, sicut & Pontificio V. Penitence enjointe Caf. 13. multo decentius, multo & tutius videatur; si suum, cum potest, unicuique praecepto affigetur tempus. Quando, precor, in Deum divites erimus, nisi cum universum debum nobis dimittit?

Quares 4. an qui invalide confessus est, impositam sibi satisfactionem implere teneatur.

259 R. neg. quia nullum est Sacramentum quod debeat compleri. Satis ergo est ut nova fieri confessio, eique respondens Penitentiam implere.

Quares 5. an cui indicata est in Penitentiam Officii Canonici recitatio, eam cum alio, non lecus ac Breviariorum alterius implere possit.

260 Asserit Navarrus in Manuali Cap. 10. n. 19. Sed melius & tutius negant alii cum Pontas hic Caf. 5. Tum quia penitentia partern admittit sibi qui cum alio recitat: Tum quia Penitentia gerit personam rei pro se solo deprecantis: cum e contra qui Breviarium recitat, & pro tota Ecclesia, & totius Ecclesie nomine recitat. Unde ex sensu & contentu Ecclesie tam apte a pluribus alterne recitat Breviarium, quam ab uno: hoc autem concessio ad Penitentem nulla de causa extendi potest. Opinionis huius ut utrius adharendum credimus.

Quares 6. an cui mitior imposita est satisfactio, graviorem fibimur imponere & implere teneatur.

261 Negat Ysambertus disip. 28. art. 12. ubi post Tancerum, & Dom. Socio docet, praeceps & per se loquendo, sufficere Penitentiis suis peccatis etiam mortalibus contrito, ut sit vere in conscientia paratus satisfactionem exercere, ubi & quando ad aliquo suo Superiori injungatur ei, vel post mortem in Purgatorio. Rationem ducit quod Deus erga nos vere penitentes habet se, ut patiter offensus a filium culpe sua vere penitentem, secundum id Ps. 102. Quoniam miserebit pater filionum, misertus est Dominus timenibus se. Atque pater lege propriis dictis non praecipit ut filius sempiternum cattigerit, sed tantum in flagella, si obveniant, paratus sit.

262 Hac tamen opinio, licet in casu bona fidei prodesse queat, nec satis congruit Scriptura, que dignos Penitentia fructus in hac etiam vita requirit; nec conformat exhibet toties supra Patrum agmina, quod una cum concordia Penitentiam jam nunc requirit criminis non imparem. Non sufficit, ajebat August. Serm. 351. n. 12. mores in melius commutare, nisi etiam de his quae facta sunt, satisfactio Deo per Penitentia dolorem, &c. Nec tibi blandior, ait S. Petrus Damianus, si graviter peccanti levior Penitentia vel a nesciente, vel a dissimilante dicatur.... quia dignos Penitentia fructus requiri Altissimum. Rorium August. Serm. 19. n. 2. Peccatum imputum esse non potest; puniatur ergo, aut ab homine, aut a Deo iudicante. Quis porro fui christiane amans posterius eligere auctor?

Nec obest adductum ab Ysamberto exemplum patris: Is enim, praterquam si vere sapit, austeros vultus exhibet filio, donec contraria agendi ratione

ratione se prober emendandum: pauciora homo ab homine exigere potest, quam Deus a creatura sua. Ita idem Pontas ibid. Caf. 2.

Quares 7. an cuiusdam insigniter flagitioso, Sacerdoti præcipue, injungi potest ingressus in Religionem.

Refp. fuaderi quidem posse Ministro sacro sacrilege viventi, ut ad urbes religiosi convollet, prout loquitur S. Bernardus: at id vix ac ne vix quidem invito atque reluctanti esse sacramentaliter imponendum. Introitus in Religionem, ait S. Thomas in 4. dilt. 16. cum sit voluntarius, & a divina vocazione pendeat, non potest alium injungi: Et si aliqui Canones infungere inveniantur, magis est consilium, quam præceptum. Cuilibet enim Penitentia taxata, levissima Religio est major satisfactio, in quantum homo abdicat propriam voluntatem, qua nibil est bonum carius. Ita idem Caf. 9.

Quid de sacramentali satisfactione in statu peccati adimplenta sentienda sit, sufficienter expendimus supra n. 90.

Quares 8. quid de iis sentiendo qui molliores Confessarios de industria querunt & inquirunt.

Refp. cum Henno pag. 218. suspectam admodum, ne falsam dixerim, videri corum Penitentiam. Is enim corum scopus est, ut & cito abolutione in sufforentur, & leviores pro gravioribus delictis Penitentias recipiant. Utrumque autem ut in Confessario, sic & in Penitente ruinolum est, si enim pares & equas indicente debet Sacerdos; cur eas declinare posse Penitentis? Mirum sane, ajebat III. Guido de Seve, Atrebat. Episcopus, quod dum Iusti per unam Crucis viam ad salutem devenire possunt; sacerdotes quicque lenem ac facilenter viam sollicitare querant. Rotundus & non obscurus S. Bernardinus Senensis: Qui vadunt ad tales, qui dant minores Penitentias, causa evitandi bonos Confessores, & non habendi Penitentias congruas & magnas, non plus habent contritionis quam diabolus.

ARTICULUS QUINTUS.

De effectibus Satisfactionis.

P LURES satisfactionis effectus recenset Tridentinum Sess. 14. Cap. 8. 265
1. nimur efficit, ne peccata leviora putantes, in graviora labamur; cum haec nonnisi gravioribus peccatis expungi possint. 2. magnopere a peccato revocat, cauteioreque & vigilanter in futurum Penitentes reddit. 3. virtuosus habitus contrariis virtutibus actionibus tollit. 4. via est alia omni secundar ad amovendam imminentem a Domino penam, si cum vero animi dolore frequentetur. 5. Christo Iesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, conformes nos facit. 6. certissimam salutis arham praebet; quia si compatimur & conglorificabimur. 7. credit in edificationem aliorum, qui Deum ex plena peccatoris conversione glorificant.

Verum solidia haec Theologos parum movent, quia faciliora: sedulo igitur expendunt, 1. an satisfactio ex opere operato pariat temporalis peccata remissionem, & quo usque; 2. an eodem modo actuales gratias & gratia habitualis argumentum producat. Ideo autem non loquimur de opere operantis, quia certum est utrumque effectum hoc modo

modo produci posse, dummodo actio satisfactoria, & honesta sit, & supernaturalis, & in habitu gratie elicita. Sit jam

CONCLUSIO I. Satisfactio sacramentalis penam temporalem ex opero remittit, maiorem aut minorem, tum pro gradu operis, tum & pro satisfaciens dispositione.

266. Prob. I. pars, ex Trident. Sess. 14. Cap. 3. ubi dicitur tres Penitentias actus esse hujus Sacramenti partes, quatenus in Penitente ad integratem Sacramenti, ad plenamque & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur. Unde sic: Ex citato textu satisfactio, non secus ac alii duo Penitentis actus ad peccatorum remissionem ordinatur; adeoque ut iij ex opere operato. Atqui satisfactio nec ordinatur ad remissionem culpa, cum hanc tollat absolutione; nec ad remissionem penae aeternae, quia & haec simul cum culpa sublata est. Ergo superest ut ad temporales penas remissionem ordinatur. Atque id subindicat D. Thomas Quodl. 3. art. 28. ibi: Cum satisfactio a Sacerdote absolute injuria sit pars Penitentiae, manifestum est quod in ea operatus vis clavium, ita quod amplius valet ad expiadendum peccatum, quam si proprio arbitrio homo faceret idem opus.

Et vero pars Sacramenti eo modo quo pars est, effectum sibi respondentem ex opere operato operari debet. Sed satisfactio sacramentalis, est pars integrans Penitentiae, cui responderet remissio penarum temporalis. Ergo

267. Non nego aliquid penarum temporalis per alios a satisfactione actus remitti. Eager enim, cui non imponitur satisfactio, censetur eo minori in Purgatorio pena obnoxius, quo cum majori etiam attritione absolutionem recipit. Sed si effectum hunc ipsi etiam attrito & confessio vi Sacramenti parvum; par a fortiori, quod ad eum directe ordinatur satisfactio.

268. Prob. 2. pars, 1. quia si minor satisfactio aliquid penam temporalis tollat, quia ad id virtute clavium elevata est. Ergo major pars de causa maiorem auferre debet.

269. 2. quia si major pena per majorem satisfactiōē non tollatur, minor per minorem; vel quia nulla tollitur, vel quia omnis per modicam etiam satisfactiōē tollitur. Atqui neutrum dici potest. Non 1. ut confat ex totius Ecclesie sensu, & prima hujus Conclusionis parte. Non 2. tum quia nullo probari potest argumento communes Penitentias responderet penis quia luenda superest; tum quia major interdum, interdum & minor eidem peccato satisfactio decernitur. Id autem non fieret, si cuiquam confitaret hujus vel illius satisfactionis valorem huic vel illi penae respondere.

270. Prob. 3. pars: satisfactio, utpote pars Sacramenti, codem debet operari modo, quo Sacraenta. Atqui haec plus vel minus operantur, pro majori vel minori recipientis dispositione. Ergo.

271. Ex his colliges 1. penam remissionem non consistere in indivisibili, quamvis in indivisibili consistat remissio maculae lethalis. Macula enim tota tolli debet, quia tolli debet id omne cum quo incompensabile est gratia. Tota vero pena non tollitur, quia constat ex partibus multis, quarum singula per satisfactionem sibi parem expungi debent: quia successiva pena remitto, ut per satisfactionem ex opere operantis,

sic & per sacramentalem fieri potest. Unde si satisfactio plures habeat partes, minutior debitum pone, prout crescant satisfactionis partes.

Colliges 2. plus ex communi Doctorum sensu operati modicam satisfactionem sacramentalē, quam multo maiorem sponte assumptam; quia priori annexa est virtus clavium, non item posteriori. Unde

Colliges 3. quod iam diximus, consulfum esse ut Confessor postquam determinatam Penitentiae speciem injunxit, sacramentaliter etiam injungat quidquid a Penitente praestabilitur boni, saltem ad certum tempus, ad oculidum puta, ad mensen, ad annum, &c. Id autem vel expressim faciendum, vel per haec verba, Quidquid boni feceris, &c. (qua multi, utpote de le meram Sacerdotis depreciationem, per se sola ad hunc effectum sufficere negant) formaliter intendendum.

CONCLUSIO II. Probabile est satisfactionem in actu exercito non conferre novam gratiam ex opere operato. Sua tamen est opinioni contraria, qua S.Thom. effe videtur, probabilitas.

Prob. I. pars contra Suar. disp. 38. sect. 2. 1. quia effectus ille satisfactionis citra grave fundamentum tribui non potest, ut bene advertit Martinon disp. 51. n.63. Atqui nullum id genus occurrit in presenti.

2. Quia si satisfactio ex opere operato gratiam pariat, vel reconciliativam simpliciter, vel ejus augmentum. Non primam, cum haec jam per absolutionem collata fuerit. Non 2. tum quia non est cur magis satisfactioni praefice sumpta, quam attritioni, vel confessioni solitaria sumpta, tribuator specialis gratia productio ex opere operato; tum quia non est singulis divisionibus partibus tribuendum, id quod eadem collectam parunt; neque enim singulæ Sacramenti partes sacramentum esse debent. Atqui Penitentiae partes collectam in productionem gratia, velut in totalem effectum influunt. Ergo perperam gratia productio unius inter eas foli tributur.

Et certe satisfactio peculiarem suum effectum, qui est penam remissio, citra novam gratiam infusionem habere potest. Cum per Missa sacrificium remittatur vivis & defunctis pena ex opere operato; neque tamen his ex opere operato infundatur gratia vi sacrificii.

Secunda pars suadetur 1. ex auctoritate S. Thom. qui 3. par. qu. 90. art. 2. ad 2. sic habet: Satisfactio conferit gratiam prout est in proposto, & auget eam prout est in executione, sicut etiam Baptismus in adultis, per contritionem & caritatem jam justificatis.

Hac quidem videtur aperta, & male solvuntur a Martinon ibid. n.68. Verum citra probationem ullam asseruntur a S. Doctore.

2. Eadem pars 2. a Genoto disp. 13. n.35. suadetur, quia satisfactio 277 ut pars Sacramenti debet totius naturam participare. Atqui natura totius Sacramenti est ut gratiam ex opere operato conferat. Ergo & eam producere debet satisfactio. Jam vero haec gratiam primam producere non potest, cum eam ab absolutione produciam supponat. Ergo ejus saltem augmentum parere debet.

Sed neque haec ratio multum urget: Satisfactio enim id per se solam efficere non debet, quod proprius esse debet omnium Sacramentorum participantibus effectus. Talis porro est gratia, cuius productio est effectus totius indivisibiliter Sacramenti. Et vero Trid. sess. 6. c. 14. duos Sacramen-

to Penitentia adscribit effectus, quorum prior est aeterna pena remissio cum culpa, & hunc tribuit abolitione & confessione: posterior est remissio aut potius solutio temporalis penae post aeterna penae culpa remissionem superfluitis; & hunc tribuit satisfactioni: neque tota Satisfactione 14. alium assignat effectum satisfactioni, quam quod hac penam temporalem expungat.

278. Suadetur 3. quia si Penitens quo tempore absolvitur, exhiberet omnia satisfactionis opera, majorem gratiam effectum recipere ex opere operato, quia Sacramenta melius operantur in melius dispositis. Ergo et si post abolitionem eadem opera praeferat, majorem gratiam recipere debet: quia haec ejus satisfactione cum aliis Sacramenti partibus moraliter conjunguntur.

279. At & isthac quoque ratio parum efficax videtur. Ideo enim qui sub ipsum abolitionis tempus omnia exhiberet satisfactionis opera, uberiori gratia donaretur, quia & magis dispositus accederet ad Sacramentum, & Sacramenta plus operantur in melius dispositis. Sed tunc totus is gratia effectus eo daretur tempore, quo Sacramentum perficeretur; idque majoris satisfactionis intituli, tamquam melioris dispositionis. At cum post Sacramentum essentialiter peractum adimpletur satisfactione, jam ea dispositionis locum habere non potest.

Suadetur 4. quia satisfactione non solum est in vindictam peccati, & penae remissionem, sed precipue in medicinam a futuris morbis preservantem. Atqui ad hunc effectum gratia maxime necessaria est.

At regeri possit actuales gratias quibus in relatu coercentur haberi ab ipso Sacramento, quod simul cum gratia iustificante jus dedit ad humanum auxilia. Quod autem toti competit Sacramento, non propterea solum satisfactione competere debet. Quamquam, ait Martinus ibid. n.71. non est improbable satisfactionem partialiter & integraliter concurreat ad obtinenda illa auxilia, qua post ejus executionem conferuntur.

Mihi utraque opinio æque probabilis, vel æque incerta videtur. Prima, præterquam D.Thom. contradicit, nulla valida ratione nititur. Eti enim omnes simul Penitentia partes in primarium eius effectum influere debent; quidni harum una, satisfactione videlicet, uti pars Sacramenti, & ab eo nobilitata, priorem hunc ex opere operato adageat. Verum in his que a libera Dei voluntate pendent, nec ex Scriptura vel traditione innotescunt, quid certi statuendum?

DISSERTATIO HISTORICA

De disciplina veteris Ecclesiae circa Penitentiam.

I PENITENTIA in genere duplex, privata, que secreto peragitur; & publica, que vel sollempnis est, vel minime sollempnis. Sollempnis ea est vel fuit, que publice agebatur cum certis sollempnitatis per Canones prescriptis. Non sollempnis, que publice quidem, at fine his sollempnitatis exfoliebatur. Ita post S. Thomam Silvius Suppl. q. 28. ar. 1. de sollempni nunc dicimus; quia & jam, & olim vel publica, vel simpliciter Penitentia nuncupata est, & sicut Penitentibus nomen dedit, secundum id Concilii Toletani I. Canon. 2. Cum Penitentem dicimus, qui post

Bd.

Baptismum, aut pro homicidio, aut pro diversis criminibus, gravissimis peccatis, publicam Penitentiam gerens sub cilicio, divino fuerit reconciliatus Altario, quibus concinit id Augustini Lib. de Fide & Operib. Cap. 26. Quedam sunt ea humiliatae Penitentie sananda, qualis in Ecclesia datur eis, qui proprie Penitentes vocantur.

Ut que ad gravem hanc materiam specant methodice perratremus, videndum 1. qui ab initio fuerit Ecclesia in indicenda publicis delictis Penitentia usus, ad usque Montani schisma, & heresim Novatiani; quæ rursum ejusdem Ecclesiæ praxis ab hereti Novatiana ad quartum usque faculum & posteriora. 2. quo ritu peracta fuerit Penitentia sollemnis ex ipsius Penitentis parte. 3. quo ritu ex parte Ministrorum, & quis ille fuerit. 4. quo peccata follemi subiacuerint Penitentie, an aliqua tantum, an omnia. 5. annos Laici tantum, sed & cuiuscumque ordinis Clerici, ejusdem Penitentie stadium metiri tenerentur. 6. an aliquando ab iis qui relapsi erant, iteraretur Penitentia publica: an non a secreta etiam arcerentur.

ARTICULUS PRIMUS.

De institutione, progressu, & cessatione Penitentie sollemnis.

NON queritur an publicum quodcumque vel occultum scelus semper Penitentie subiacerit: id enim tam certum est, quam certum sit, nullam sine satisfactione esse Penitentiam. Tota igitur questione circa primarium Penitentia rigorem ac veluti gradum veratur. Quidam hoc statuimus cum Morino Lib. 4. cap. 9.

CONCLUSIO I. Penitentia ab initio Ecclesiæ usque ad Montani heresim, id est ab circiter 175. brevior fuit & clementius.

Prob. 1. exemplo Corinthii de quo Paulus I. Cor. 5. ab eo enim talis formicatio commissa erat, *qualis nec inter gentes*, ita ut uxorem patris sui haberet. Atqui huic fatus fuit unus ad summum anni Penitentia. Cum priorem inter & posteriorem ad Corinthios Epistolam, in qua iusta est ejus reconciliatio, annus ad summum unus intercedat. Ergo annum unum non excelsit Apolito censura, minus forsitan duratura, si *verbemens Corinthii* illius *punctum citius* Apostolo immotus.

Morini.
p. 183.

2. Ideo evincit historia juvenis illius qui, cum plures annos latronum agmini praefuisset, post confectam paucis septimanis, aut uno & altero mense Penitentiam gravem, a Joanne Apostolo reconciliatus est Ecclitæ.

3. Idipsum confirmant exempla seu mulierum quas corruperat heresiarcha Marcus, apud Irenzeum Lib. 1. adv. heres. Cap. 9. seu Natalius ab hereticis seduci & in Episcopum consecrati. Nam & ex mulieribus ad Ecclesiam post sceleris sui contritionem recepta sunt, & Natalius agere quidem, sed tamen fine ulteriori Penitentia, precibus & lacrymis obtinuit ut in communionem Ecclesie recipetur. Euseb. Lib. 6. Cap. ult.

4. Idem liquet ex Libro 8. Tertulliani de Penit. ubi licet satisfactionis necessitatem totus & ubique commendat, nullum ei tempus prescribit; immo veniam, modo sincere petitam, facile a Penitentibus obtineri subindicat. Sic Capit. 10. *Cum te ad fratrum genua protendis,* Tournely Theol. Moral. Tom. VI.

Nn Cibri-

3

4

5

Christum concretae ... Christus Patrem deprecata: Facile impetratur semper quod filius postulat. Atqui, ut bene Morinus, non facile impetratur quod septem; quod decem annis, &c, tantis cum ejuslibet a Deo tandem conceditur. Idem probant congeta a Tertulliano comparationes drachme perdita & inventa, ovinula errantis, & a pastore statim ut inventa est, ad ovile reportata, filii prodigi lubenter suscepit a patre.

6 Ergo ante Novatum non viguit Penitentia follemnis. Hujus enim & certum erat longumque tempus, & per certos gradus peragebatur: quod utroque priori saeculo ignotum fuisse constat ex mox dictis.

7 Objici posse dico I. Canon 24. inter Apostolicos, ubi triennialis Penitentia tempus iis praescribitur Laicis, qui le ipso mutilans: 2. hec, quam refert Clemens Alex. Lib. 6. Stromat. S. Petri, ex verbis Domini, sententia: si quis velit ex Israe duci Penitentia, & propter non menum credere in Deum, remittentur ei peccata post duodecim annos: quod si necessum fuit in Baptismo, quanto magis in Penitentia post Baptismum?

8 Verum utrumque nullus est ponderis. Non r. t. cum quia praedicti Canones non sunt Apostolorum fetus: tum quia vox tribus annis, que in hoc solo Canone, non autem in aliis qui peccata mortaliacione graviora multo attingunt, vel in textum irrepit vel eidem ex aliquo Orientali Concilio affita est.

9 Non 2. Hec enim ex Apocryphis Libris decerpit Clemens, ut alia pleraque eodem loco, qua universa Ecclesia praxi repugnant. Aliud factum indicate actus Apostolorum, in quibus ne ad horas quidem duodecim protrahit credentium Iudicium Baptisma.

CONCLUSIO II. A Montani aeo ad Novatum usque, id est ad annum circiter 250. levius ac brevius fuit Penitentia, si cum subsequentiis anni feitate comparetur. Tunc tamen non nihil crevit, quod modum & tempus; et si istud needum in specie determinatum fuerit ab Ecclesia. Ita Morinus lib. 4. cap. 10.

10. Morinus, p. 185. Prob. 1. pars 1. tum ex tumultu lapsorum, qui sibi, quoniam a Martiribus libellos pacis accepissent, pacem illico fine Penitentia restituisti clamore flagitabant; tum ex facto Martyrum, qui impositam sceleritoribus viris Penitentiam non minuerant modo, sed & auferuerant. Atqui probabile non est vel lapsos, vel Martyres, tam cito pacem petuisse aut concilisse, si jam fixa Ecclesia lege constituta esset idolatrie reis duodecim aut quindecim annorum Penitentia, ut postmodum factum est. Ergo.

11. 2. Idem colligere est ex remissiori quorundam Sacerdotum erga lapsos agendi ratione. Hi enim sacrificios nulla vel brevioris inditae Penitentia reconciliabant, quod graviter conqueritur Cyprianus Epist. 55. Atqui si tunc Ecclesiastici moris fuisset, ut gravissimo huic facinori multorum annorum Penitentia decerneretur, ne quidem Presbyteris venisset in mentem ab eo palam recedere: aut ii saltem ut publici Canonum subversores gravi confessim censuræ subjaciens.

Prob. 2. pars, nempe quod tunc temporis severior vigore operit Penitentia; Prob. inquam, ex duplice, cuius alibi meminimus, Decreto, quorum prius mere provisorum a Clero Romano post Fabiani S. P. mortem latum est an. Christi 253. Posterior in Carthaginensi Concilio, reddita post Decii mortem Ecclesiis pace, sancitum.

Prio-

Prioris huc erant verba: Lapsorum curam medicocriter temperandam esse credimus, ut interim dum Episcopus dari à Deo nobis sustinetur, in suspensiōne, eorum qui moras possunt dilatatione sustinere, causa tenetur. Forum autem, quorum vita sua finem urgens exitus dilatationem non potest ferre, acta Penitentia, & professa frequenter suorum detestatione factorum, dolentis ac vere penitentis animi signa prodiderint, cum spes vivendi secundum dominem nulla subsisterit; ita demum caute & sollicite subveniri, &c.

Posterior autem coquere peremptorio Decretum constitutum est, ut a lapsis TRAHERETUR DIU POENITENTIA, & rogaretur dolenter paterna clementia, & examinarentur causa, & voluntates & necessitates singulorum: Et huic functioni robur accepit a Cornelio Papa, ut Epist. 52. testatur Cyprianus. Atqui ex utroque hoc Decreto confitit rigidiorem inolevisilem Penitentiam, 1. quod modum, cum ad eam praescribantur & palam frequenter professa factorum detestatio, & prodiit lacrimis & geminis animi were penitentis signa; & primum ab Episcopis examen causa & necessitates singulorum. 2. quod tempus, cum Penitentia diu trahenda declareretur. Adeo ut Cyprianus eos qui sub Decio lapsi erant, post septem Penitentias menses ideo tantum reconciliaverit, quia nova a Gallo & Vulfa no periculio imminebat. Ergo.

Prob. 3. pars, quia in neutro quod modo adduximus Decretum illa fit mentio temporis ad Penitentiam determinati. Immo certam temporis mensuram excludunt Patres, dum singulorum causas, voluntates & necessitates examini suo referunt. Sie enim necessario prolixiorem alii, alii multo breviori Penitentiam excurrere debuerunt. Atque hinc Maximinus, Urbanus, Sidonius & Macarius, qui post confusum Christi nomen coram tyrannis, defecerunt ad schismaticas Novatianas partes, a Cornelio Papa non ita difficile recepti sunt; quod & erga Trophimum prius absentem praestiti idem summus Pontifex. Ideo sane quia & Ecclesia interficit, ut haereticorum numerus minatur, & ii de quibus agitur, praelata animi vere penitentis exhibent indicia: quod & de Maximo ac Sociis eius confitit ex Cornelii Epistola ad Cyprianum; & de Trophimo certum est ex Cypriani Epistola ad Antonianum.

CONCLUSIO III. Post Novatianum schisma gravior ac diutinior fuit Penitentia, quia prius, eique certa temporis spatia praefixa sunt, variis in classibus evolvenda: quod quidem in Orientali Ecclesia ante viguit, quam in Occidentali.

Prob. 1. pars, quia post Novatianum schisma vigore cooperunt famosæ quatuor Penitentia stationes, quarum primi omnium meminere Gregorius Neoceasariensis, cognomine Taumathurgus, qui obiit circa annum 265. Ancyrani Patres qui Concilium suum habuere sub anno 314. Basilius Magnus Cesarei in Cappadocia Episcopus, qui diem clausit anno 378. Atqui nemo futurum credet ut ceteri retro Patres concuissent variis illos Penitentia gradus, si omnes iam fuissent in usu. Praetertim cum hi fieri meminerint, qui ab Ecclesiis incunabulis extiterit: licet neendum veniret in partem Penitentia ab Ecclesia imperata, ut observat Morinus lib. 6. cap. 2. num. 3.

Prob. 2. pars, quia apud Gracos Patres prius quam apud Latinos mentione ex eorumdem graduum. Hos enim, nec ut rem novam, meminerunt

Nu 2 Pa-

Patres Ancyrae; qui & Gregorius Taumaturgus, non tantum Can. II.
quem pro suppositio perperam habet Morinus, sed & Can. 7. & 8. ubi
fermo est de *auditione*, Can. 9. ubi de *substratione* & *consentientia*, &c. Atque
Latinos apud nemo varios hos gradus expressum recentiuit ante Felicem
III. * qui Epis. 7. ad universos Episcopos, quod de Lapsis statuerat Ni-
cana Synodus in Rebaptizatis impleri vult, ut nimis tribus annis inter-
audientes sint, septem annis subiacent inter Penitentes manus Sacerdotum:
duobus autem annis oblationes modis omnibus non finantur offerre, sed tantum-
modo sacerularibus in oratione socientur. Porro vixit Felix ducentus & aliquot
post heresim Novatianam annis, ait ibid, Morinus Cap. 4. n. 9.

17 Vix tamen negari potest publicani ante Felicis tempora viguisse apud
Occidentales Penitentiam: sed dispar forte ritu. Quin S. Ambrosius nulla
nominata Ratione ad omnes alludere videtur Lib. 2. de Pen. Cap. 7.

CONCLUSUS III. In Ecclesia Orientali post quartum seculum, in
Occidentali vero post septimum, multopere refringuit follemni Penitentia
disciplina; fereque in desuetudinem abierunt predicatori Penitentium
flations.

18 Prob. 1. pars de Orientali Ecclesia. 1. Quia eti quoddam publice Pe-
nitentie genus apud Gracos, post sublatum a Nectario penitentiarium, sub-
stiterit, ut alibi documentum, nullo tamen in Canone, qui a quarto seculo
editus sit, mentio sit artificialium penitentiarum classium. Nullibi reperi-
tur hoc similemque loquendi formulam, que tamen ubique antea obtine-
bat apud Orientales: Qui hoc vel illud crimen commiserit, tot annis in audi-
tione, in substratione, in consentientia subficit, deinde quod perfectum est conseq-
etur. Sed una qua deinceps decernitur pena, illibet est: Non communice;
fregezet: ut in Ephesino Concilio Can. 6. in Chalcedoneo Can. 4. &
plerisque Trullan Synodi Decretis videre est. Privari autem quis poter-
it Eucharistia vel Ecclesiastica communione, quod hodieque fit apud
nos, absque eo quod penitentia follemnis stadium decurrat?

19 Quia in omnibus seu Liturgiis, seu libris penitentialibus, quibus
Graci a duodecim circiter seculis utuntur, nullum occurrit vestigium
vel orationis qua ante Nectarium super penitentes recitari conveverat;
vel impositionis manuum, qua fiebat super eorum capitula; vel follemnis
illius dimissio, qua in exitu *Mise Cathucumenorum* de more fiebat.

20 Nec dicas in penitentiali Joannis Jejunatoris CP. Patriarchae indici sec-
leribus post annum etatis trigesimum perpetuam penitentiam trium &
quatuor; gravioribus vero, qualis est cædes una vel multiplex, aut in-
cessus cum forore, penitentiam annorum duodecim.

21 Hac enim probant, non quidem follemnum illam Veterum penitentia-
tiam substituisse apud Gracos; cum nec hanc palam impleri præcipiat
Joannes, nec verbum de etatis stationibus ullum habeat; sed apud eos,
secreto licer, servari antiquos Canones quoad modum & tempus peni-
tentia. Atque id indubie constat ex eruditissimo Goarii notis ad Euchologium
Gracorum, ubi pag. 678. hac loquitur: *Sacerdotes sedentes, Penitentes pa-*
riter

* Felicem hunc, qui an. 483. sexta, vel, iusta Binium, octava Martii die creatus est
Rom. Pontifex, quidam Secundum vocant: forte quia Felicem illum qui in locum liberis
fusus est, pro legitimo Pontifice non habent.

riter sedentes (pro antiquo Latinorum more) pro exomologesi audiunt: Si leves
& venia dignas Penitentias culpas reprehenderint, nullam adhibent absolutionem,
sed de pio devoteo quadam opere exercendo monitum amice remittunt. Si le-
thifera detegunt, illa in Nomocanone justa a se posito examinant, censuramunque
districcionis, prout legunt, cuncta subiciunt, & tandem Penitenti bene precan-
tur ... Publica vero Penitentia nulli licet amplius imponatur (relaxato nimi-
rum apud eos antiquo Canonum rigore, a Nestori, & deinde Joannis Jeju-
natoris ... tempore, & levioribus penit compensato) aliquos tamen confessio ex-
piatos, a sacra Communione, per annum vel plures quandoque acent. Ubi
publica quidem Penitentia levioribus penit compensatur; sed antiquorum
Decretorum rigor in Nomocanone expressus servatur. Unde iuxta Ga-
brielum Philadelphie Metropolitam Lib. de Sacramentis Cap. 8. Satisfa-
ctio est efficacis adimplatio & perficito Canonis, non nuper adiumenta, sed se-
cundum Sancte traditionem & spiritualem factorum Canonum penitam,
&c. Atque hinc etiamnum Graci austferum hunc Joannis Jejunatoris Ca-
nonem sequuntur in praxi: Presbyteros, & Episcopos, & Diaconos admis-
tare non oportet ad confessionem, donec securitatem secundum Deum dederint
Confessoribus, si aliquis criminis consci fuit quod eis a sacro ministerio ab-
dicit, non amplius astros sacrificare ... Nihil autem aliud prohibet Sacerdo-
tem a sacro ministerio, quam in alienam mulierem, praeter legiunam, revera
incidere. In unicum, si solam incidat, non datur illi restituitione locut, hoc est
numquam illi fieri sacrificandi potest, etiam martyrum decerter, faciatque mi-
racula magna, adeo ut mortuos suscitet. De his vide & Arcadium lib. 4.
Cap. 1. & 2. ubi eandem apud Gracos vigore disciplinam asseverat.
Adi & Morinum Lib. 6. Cap. 22.

De hac severitate nihil ei quod statuam: Unum constat ex canonici-
carum penitam metu fieri, ut perrara sit apud Gracos confessio. Hujus
porro neglectum quid non sequitur mali?

Prob. 2. pars de Ecclesia Occidentali, quia, ut fuse demonstrat Morinus
lib. 6. cap. 27. nullus extat a seculo VII. Penitentialis Liber, qui men-
tionem faciat vel publice pro occulitis delictis Penitentia, vel folleminum
eius stationum, vel manuum impositionis, hujusve ritus quo dimicabantur
Penitentes. Hac vero, si tunc etiam perseverant, ut a majoribus accep-
ta erant, sic & subsequentibus Penitentia Ministris tradenda fuissent.

Cense porro Morinus hanc disciplinam mutationem apud Latinos inve-
dam esse a Theodoro, qui & Graco Monachio in Cantuariensem Archiepi-
scopum a Vitaliano S. P. an. 668. conferatus est. Is enim in Penitentiali
quod edidit, gentis sua disciplinam imitatus, publica peccata dilinxit ab
occultis; & illa, non hæc, publica Penitentia subiecta: ita ut tam cano-
nicæ penæ a Penitentibus exsolventur, sed occulte pro occulitis, publice
vero pro publicis. Unde cum multo rariora sint notoria crimina quam occu-
lita, sensim fieri potuit, ut publica Penitentia in desuetudinem abierit.

Eamdem disciplinam tradit Leptonense Concilium an. 743. cui conso-
nant hæc Capitularium verba lib. 5. cap. 52. Si occulta & sponte confessio
fuerit, occulta fiat; & si publice ac manifeste concivit, publice & co-
ram Ecclesia, iuxta canonicas penitentia gradus.

Exinde, ut in declivi facile ad imum ruitur, sensim, ne rapide dicam,
decrevit primitus Penitentia usus. Facta est sub undecimum seculum cuiilibet
Tournely Theol. Moral. Tom. VI. No 3 poter-

potestas canonicanam Penitentiam redimendi flagellis, elemosynis, & de-
vota Ierosolymam peregrinatione, de quo videtis Can. 2. Claromontani
Concilii sub Urbano 11. ubi: *Quicumque pro sola devotione, non pro bono-
ris vel pecunia adepitione, Ecclesiam Dei Jerusalem profectus fuerit, iter illud
pro omni Penitentia ei reputabitur.*

Neque hoc tamen prima amotz Penitentia origo fuit: cum nec apud
Alcuinum, nec apud Amalarium, aliosve octavi, noni, vel decimi Seri-
ptores, qui de Ecclesia ritibus atque officiis scriperunt, illa occurrat
mentio seu sollemnis Penitentium dimissionis, seu impositionis manuum
super eorum capita fieri consuetæ, seu deprecationis a Clero & populo
pro istem Penitentibus factæ.

Sed sat haecenus de illo disciplinae lapsu, a quo qui ex malis bona
eruit Deus, id forte deduxit boni, quod nequam plane obsoleverit confessio,
qua, tametsi hodie lenissima, tot modicæ fidei Christianos terri-
tat, ut vix ad eam plures intra annos semel accedant. Utrum autem,
quod supra docebat Morinus, peccata eriam occulta, saltæm graviora,
Penitentie publica subjacerint, expendam Art. 4.

ARTICULUS SECUNDUS.

De ritu Penitentie sollemnis ex parte Penitentium.

QUÆRITUR in præfens quo habitu, qua graduum successione sol-
lemnem Penitentiam explerent, qui ei subjaceremurteruerant. Quæ-
ri posset & quo eam tempore ordinentur, quo item absolvarentur; sed
de his in articulo sequenti. Sit.

CONCLUSIO 1. Penitentes induiti faccio, & cinere conspersi capita,
in Templum vel ad Templi fores probant. Id etiam ab iis, non ubi-
que tamen servatum, ut nec barbam, nec crines nutritrent.

24. **Prob. 1.** pars 1. ex Tertulliano, qui receptam tempore suo exomolo-
gusi disciplinam sic exhibet Lib. de Penit. Cap. 9. *De ipso quoque Poenitentia
habita atque vieti mandat lex Penitentie, faccio & cineri incubare,
corpus sordidus obscurare: seu, ut loquitur Lib. de Pudic. Cap. 5. in facco
& cinere inhobescere. Ex quibus liquet lugubrem usus Penitentium ha-
bitum ante rigidoris Penitentie institutionem.*

25. **2.** Ex Eusebii qui de Natalio hac scribit Lib. 5. Hist. Cap. ult. *Mane
surrexit cilicio & facco induitus, cineribus aspersus, cum magno mero &
larynx ad pedes Zephirus Pontificis se supplicem abiecit.*

26. **3.** Ex Hieronymo qui de nobili Fabiola, ideo Penitente, quod ab
adultero conjugi digressa nupsisset alteri, sciens quidem id Imperatoris
legibus permilium, at ignorans prohibitum divina lege, hec inscribit
Epistol. 30. ad Oceanum: *Quis het credret, ut post mortem secundi viri
in semetipsam reversa faciem indueret, Episcopo, Presbiteris & omni populo
collacrymantibus; sparsam crinem, ora lirida, squallidas manus, sordida colla
submiseret.*

27. **Prob. 2.** pars ex Can. 15. Concilii Agathensis, ubi Penitentes si comas
non depositarent, aut vestimenta non mutavissent, abici jubentur. Conso-
nat id Concilii Tolet. 3. Canon. 13. *Quicumque ab Episcopo sanus vel in-*
firmus

firmus Penitentiam postular, id ante omnia Episcopus servet & Presbyter, ut
si vir est, prius eum tundat, & in cinere & cilicio habitum mutare faciat:
si vero mulier fuerit, non accipiat Penitentiam, nisi prius velata fuerit, aut
mutaverit habitum.

CONCLUSIO II. Quatuor erant sollemnis Penitentia gradus, scilicet
flatus, auditio, substratio & confitentia.

Prob. ex S. Gregorio Thaumaturgo, qui omnium primus stationes illas
recenget Can.XI. Epistola sua canonica, ubi sic: *FLETUS, seu lacus est
extra portam-Oratorium, ubi peccatores flantes oportet Fideles ingredientes orare
ut pro peccatorum. AUDITIO est intra portam in Narthex, ubi oportet eum
qui peccavit, stare post Cathecumenos, & illinc egredi. Audiens enim (inquit)
Scripturas & doctrinam ejiciatur, & preicatione indignus censeatur. SUBJECTIO
autem seu SUBSTRATIO est in intra Templi portam stans cum Cathecumenis
egreditur; hic una deest confitentia, que quoad substantiam Can. 9. ex-
primitur, ubi qui se ad Episcopum, sponte crimen confessi, deculerant,
etiam precibus digni habentur; quod fiebat in confitentia.*

Negat quidem Morinus Lib. 6. Cap. 1. num. 9. Canonem XI. genui-
num esse, 1. quia nullus est sensus vocis, inquit, quam uncinio conclu-
simus. Hac certe non quadrat in scriptorium de se loquentem. 2. quia
Narthex nomen eo sensu ante saeculum quintum non vixit. 3. quia
deest Canon ille in Segueriano codice octingentis annis vetustiori. 4.
quia praedicti gradus posteriores sunt Gregorio Neocastrensi, qui jam
ab an. 265. diem clausit.

Venit haec decretoria non sunt. Non 1. vox enim, inquit, vel loco
alterius, que male lecta est, posita fuit, prout millies evenit; vel Au-
toris aliquis nominis adjuncta erat, quod quia non bene captum est
ab Amanuensi, prætermittimus fuit; vel male irrepit in texum.

Non 2. Neque enim quia frequenter vocis aliquis occurrit mentio se-
culis posterioribus, ideo haec antea non fuit in usu. Quot vocabula se-
mel tantum in Anterioribus reperiuntur, & Salmasios torquent; que ta-
men tempore suo tria erant & familiaria?

Non 3. Mutilus enim fuit Seguerianus Codex, ut alii prope innumer-
i. Certo vetulio admodum Codice utebatur Balsamo, cum Canonem
hunc notis illustravit.

Non 4. Cum enim Penitentia gradus instituti sint, tum ne gravioribus
delictis negaretur venia, quod facebant Novatiani; tum ut precluderen-
tur clamores eorumdem hereticorum, qui nimiam haetem in peccatori-
bus quibuscumque reconciliandis Ecclesia facilitatem, velut incentivum
peccandi, amarulent redarguebant, vix fieri potuit ut diu retardaretur
severioris hujus discipline institutio. Unde illius non ut recens nata, sed
ut jam usu confirmata, tam inuenire, quam medio saeculo IV. memine-
rant Ancyrani & Nicæni Patres, Basilius ac Gregorius Nyssenus, &c.

His ergo que nemini dubia sunt presuppositis, decurrente nobis sunt
variae illæ Penitentium stationes, quod dum fiet, utramq[ue] latenter sine-
re doleamus summum illud nostræ a veteri Penitentia discriben. Ast
ut penitus intelligantur que dicenda sunt, quædam præmiti oportet
de antiquorum temporum strucutra.

Primo quidem ingressuris in Basilicam occurrebat atrium tribus aut
N n 4 qua-

- quatuor cinctum porticibus. Hujus in medio erat area sub dio, fontem habens ori, manibus ac pedibus eorum qui Ecclesiam introibant, ab aliis destinatum. Aream hanc media & infimae latinitatis Scriptores paradijum ac deinde paravimus nuncuparunt.
35. 2. Post atrium illud occurrebat adjacens templo vestibulum, totamque ejus frontem adequans, & ingentibus fulsum columnis. Major hujus erat latitudo, quam longitudo; unde nartem dixerunt Graeci, quia veteris ferula formam imitaretur.
36. 3. Occurrebat, ut apud nos, Ecclesia navis, quam duas in partes dividebat, latum & sublimi pulpitum, cui inuidum a Grecis ambonis nomen, quia eo per gradus hinc & inde ascenderetur. Hic elevabatur a Diaconis Evangelium, a Subdiaconis Epistola, quæ ex eodem suggesta, sed non ipso lectionis loco, ab Episcopo vel Sacerdote explicabantur. Erat igitur Ecclesia navis veluti bipartita, quod notandum.
37. 4. Navim sequebatur Sanctuarium, seu Chorus ab ipfa cancellis sejun-
dus. Hujus in medio situm Altare, pone quod erat Antiforis & cum eo Clericorum omnium confessus: quod ex Altariis Romano, ut loquitur, more confructus fatis intelligitur. Quin si ambonem demas, cui jam non est media in navi locus, plura extant hujus formæ Templa in Galliis, ita ut arcum primo, non tamen circumdatam porticibus, deinde vestibulum, postea navim, cancellos subinde, Aram in medio, & pone Chorūm invenias. Jam de singulis gradibus paucula quedam dicenda.

§. 1. De Fletu.

Quæres 1. ubi sua forent fletient statio.

38. Resp. fuisse hanc in atrio ante vestibulum Ecclesiae, secundum id Batalii in Epist. ad Amphilochei. Can. 56. Debet voluntarius homicida quatuor annis deflere, stans extra fores oratori, & fideles ingredientes orans ut pro eis presentur, suam iniuriam pronuntiant. Neque hic, ut primo suscipiatur, sub dio erant, sed in domuncula, ac pene sub tecis per modum homidrii Clasifri, qui prævis Templo porticibus adhaerabant. Ita Nat. Alexander diss. 8. in secul. III. Juenin art. 3. & quotquot sumus Morini de predatores, quem adi lib. 6. cap. 2. & seq.

T. 1.
Cone. 1.
1462a At, inquires, Ancyranæ Synodus. Can. 17. jussit eos qui rationis expertis animantia inierint: & qui leprosi sunt vel fuerint, inter hyemantes orave. At qui hyemantium nomine, ut vox ipsa præficeret, intelliguntur, qui sub dio orabant, aeris tempestatis expositi.

Id equidem concedit Morinus cit. cap. 2. n. 7. Sed quid igitur erit domuncula hac, quæ fletum fedes erat? nisi quia hac apertissima esse debuit, ut patet ex resp. ad quæst. seq. Ideo qui eam statu tempore convenientebant, quæ sub dio fuisse intelligantur.

Ceterum probabilissimum est quod docet III. Albaspinus in notis ad prædictum Canonem, præter locum fluentibus in atrio, seu teclo adjacente Ecclesiae destinatum, quoddam nefari ordinis peccatores, quales citato Canone notantur, fuisse extra tecum omne, omnibus prohinc tempestatim injuriis obnoxios. Atque id innuere videtur Tertullianus lib. de Pudicitia cap. 14. ubi: Reliquas libidinum furias impius, & in cor-

pora & in sexus ultra iusta nature, non modo limine, verum etiam omni Ecclesiæ teclo submovēmus, quia non sunt delicta, sed monstra.

Alii tamen per hyemantes intelligunt demoniacos, feni, ut haber versio Dionysii, eos qui spiritu penitentiarum immundo. Id tamen difficile fuerit, si, ut ait Cabassutius in hunc Can. p. mihi 56. energumenis locum erat in Ecclesia.

Quæres 2. quæ esset fletient statio?

Relp. Penitentes hujus stationis lugubri, quem paulo ante descripsimus, habitu indutus, in id praesertim intentos fuisse, ut præterentium Fideliūm vota, preces, & intercessionem, tum apud Deum, tum & apud Ecclesiam demererentur. Pingit id Graphice Hieronym. cit. Epist. 30. ubi Fabiolam eo in ordine positam sic exhibet: Quis hoc crederet, ut post mortem secundi viri, in senectipam revera, quo tempore solent vivi, negligenter, iuga servitius excuso, agere se liberius, adire baines, volitare per plateas, vultus circumferre meretrici; faciem induret ut errorem publicum fatetur; & tota urbe spectante Romana, ante diem Pascha in Basiliæ quandam Laterani, qui Cesariano truncatus est gladio, faret in ordine Penitentium, Episcopo, Presbyteris & omni populo collarymantibus; sparsum crimen, ora lirida, squallidas manus, sordida colla submittet? Quæ peccata fletus iste non purget?

Quæres 3. quæ fuerint stationis hujus exordia?

Resp. cum Morino cod. cap. 2. n. 3. dictum ante Novatiani tempora non fuisse penitentiale stationem: cum nullibi legatur Penitentes ante Novatianum extra Ecclesiam propulsos fuisse, ut flendo partem Penitentie sue exsolverent. Eo tamen sensu ante Novatianum fletus erat in illo, quod graviorum criminum Rei ius agende Penitentie non obtinebant, nisi illud ante Ecclesie forces prostrati, non ab Episcopo tantum sed etiam ab universo Ecclesie cœtu efflagitassen. Probat id lucenter factum Natalii, qui cum ab heresi ad Ecclesiam, ab Angelis dure admonitus, reverti voluisse, Mane, ait Euzebius Lib. 5. Hist. Cap. 28. surexit cilio & facio indutus, cineribus asperitus, cum magno mero & lacrimis sub pedes Zephiriini Pontificis se supplicem abexit, & non modo ad Cleri, sed ad Laicorum etiam genua adulatus est, &c. Verum, quæ hujusmodi fletuum merces erat, admisso ad Penitentiam, cessatio erat ab illa fletus actione que e contra post Novatianum & ab Episcopis imposta est, & primam Penitentie actionem constituit.

Quæres 4. quædam perdurare fletum statio.

Relp. stationis hujus ut & aliarum diuturnitatem peperidisse, tum a studio & diligentia penitendi; tum a gravitate criminum. Basilius voluntarium homicidiam annorum viginti Penitentia plecit, quam ita dispensat, ut annos quatuor fletui attribuat. Idem adulteriorum quatuor annis ex quindecim fletre præcipit. Tanta quandoque erat sceleris atrocitas, ut qui illud perpetrasset tota vita ad fletum damnaretur; ita sancti idem Basilius Cap. 75. de eo qui Christum negavit, & salutis mysterium transgressus est.

§. 2. De auditione.

Quæres 1. quis esset auditionis locus.

Resp. cum fuisse in vestibulo, seu portico majoribus Ecclesiae portis connexa: quod

quod, ut observat Morinus Lib. 6. Cap. 3. num. 2. non ita mathematicae intelligendum est, ut paulo amplius progredi ad facultus audiendum, placuisse fuerit: Neque enim, qui tamen erat stationis hujuscem scopus, in longioribus Ecclesiis e vestibulo, aut etiam e limine audiuti potuerit, Scriptura lectio, & sacra Concio Pontificis, a quorum tamen auditu nomen suum fortissim fuit *Audientes*. Quapropter stationis hujuscem sedes etiam etiam Ecclesia partem, sed pone *substratos*, ipsoque Cathecumenos, complectebatur. Atque hinc infimam illam Templi partem, Natus nomine postmodum donaverunt Graci, quod prius ad solum porticum pertinebat; uti solede coniectat Morinus.

Quares 2. que foret audiendum functio.

43 Resp. Ex dictis patet hanc in eo totam fuisse, ut Scripturam & sacras conciones audirent. *Auditio*, inquit Gregorius Thaumaturgus. Can. 11. est intra portam in portico ... ubi oportet eum qui peccavit,flare usque ad Cathecumenos, & illic egressi. *Audientis enim Scripturas & doctrinam ejusdem, & preicatione indigne censeatur*. Porro flare usque ad Cathecumenos, seu usque ad Missam vel dimissionem Cathecumenorum, est ejici ante oblationem una cum infidelibus, hereticis & Cathecumenis ordinis infimi, qui nempe necdum nomen suum Cathecumenorum abo inscribendu dederant. Aliis enim superioris gradus Cathecumenis, qui & competentes dicebantur, post priorem ejctionem, manus imponebantur.

Quares 3. quot hominum genera contineret locus in quo erat *Audiendum statio*.

44 Resp. In hijs stationis loco sex fuisse genera hominum: Ethnicos nempe, Iudeos, Hereticos, Fideles ab Ecclesia excommunicatis, primi ordinis Cathecumenos, & eos de quibus loquimur *Audientes*. His enim omnibus infimam hanc templi partem ingredi licebat, quod & sanxit Concilium Carthaginense IV. Can. 84. ibi: Episcopus nullum prohibeat ingredi Ecclesiam, & audire verbum Dei, fere Gentilem, five Hereticum, five Judaeum usque ad Missam Cathecumenorum.

Quares 4. in quo a *festibus* & *substratis* different *Audientes*.

45 Resp. In hoc discrepasse a prioribus, quod nec lugubrem cum iis habbitum gerere, nec pratererunt genibus advolvi tenerentur. In hoc autem discrepasse a *substratis*, quod hi jam Penitentia stadium ingressi censerentur: contra vero *Audientes*, non tam Penitentes, quam Penitentia candidati, vel ad Penitentiam aspirantes, reputarentur.

Quares 5. an *Audiendum statio* in utraque Ecclesia observata fuerit, & quo inducta tempore.

Ad 1. responderet Juueni pag. mihi 666.

46 Stationem hanc sumptam pro loco ubi ad Ecclesiam praecepit certa satisfactionis pars impleretur, numquam apud Occidentales fuisse iniustum. Cum, inquit, nullus extet Canon qui delicti consciens injungat, ut tot annis morentur in *auditione*, quo Scripturarum lectioni & sacris concionibus interfici. Sed quid ergo libi volunt hae Felicis Papa verba, quae non sequenti, sed eadem pagina adducit Juueni: *Tribus annis inter Audientes sunt rebaptizati: septem annis subjaceant inter Penitentes, &c.* Dicendum igitur fuerat cum Morino lib. 6. cap. 4. n. 9. vix quidem apud Latinos reperiri tam *auditionis* nomen, quam rem nomine expressam, &

non deesse omnino. Ceterum auditio quidem meminere plures Tertullianus & Augustinus: verum uterque agendo de Cathecumenis, neuerter agendo de Penitentibus.

47 Relp. ad 2. stationem hanc pro determinato Penitentia gradu sumptam, post Novati Schisma institutam esse. Primum eam poltremo celebris fuit Epitola Canone commemorat Gregorius Neocesar. Hanc memorat Basilius Epist. ad Amphiliocium Can. 22. ubi: Oportet eos, mulierum raptores, anno primo a precibus expelli, & ipsos defere ad fores Ecclesie: secundo autem ad Auditioem admitti: tertio admitti ad Penitentiam, que proprie incipiebat in clafe substratorum: quarto ad Congregationem, cum populo abstinentes oblatione: deinde eis permitti boni communicationem.

Ceterum nullo follemin ritu a fieu ad auditioem hebas transitus: nisi quod Episcopi, si fixum Canonibus auditioem stadium contrahere volebant, eos dubio procul e Presbyteris suis consularent, qui Penitentibus invigilabant.

S. g. De substratione.

Quares 1. quam multiplex foret substratorum appellatio.

48 Resp. eos dictos fuisse 1. *subjectos*, qui duris Penitentia laboribus subiecabantur; 2. & eadem de causa proprie *penitentes*, secundum id Felicis III. cit. Ep. 7. septem annis subjaceant inter Penitentes manus Sacerdotum; 3. demum *substratos*, quia qui stadium illud decurrebant, genuflexi erant, & quasi pavimento adhaerentes. Jam monuimus stationis hujus locum fuisse ab Ambone ad eum locum qui Cathecumenis, *Audientes*, *Judeis*, &c. permisimus erat.

Quares 2. an antiqua sit statio substrationis.

49 Resp. esse, cum ejus mentionem habeant Gregorius Neocesar. Epist. Con. Ancyrani PP. Can. 16. & alii subinde. Sed & substrationem quadrantibus ante Novatum in usu fuisse probant haec Tertulliani verba lib. de Penit. cap. 9. *Exomologesis profiterendi & humiliandi hominis disciplina est, conversationem in jungens misericordie illicem. De ipso quoque habitu, & via mandat, facio & cineri incaue.*

Quares 3. quis praefice substrationis scopus foret.

50 Relp. hunc unum, ut criminis maculas eluerent; quod siebat partim orationibus Ecclesie, partim propriis Penitentium operibus. Unde postquam expulsi fuerant *Audientes*, Episcopus substratis ac genuflexis manus imponebat & precabatur, comprecante toto Fidelium cetu; quibus peractis ejiciebantur ab Ecclesia. Tum vero iterum occulsi foribus Fidelium preces inchoabantur. Morin. ibid. cap. 6. n. 4. & cap. 11.

Quares 4. que praecipa foret substratorum Penitentia.

51 Resp. totum id quo caro affligi possit. Substratis enim potissimum convenit id quod de fletibus dictum videtur a Paciano in Paron. ad Penit. *Iesumare, orare: si quis ad balnum vocet, recusat delicias: si quis ad convivium roget, dicere: Ita felicissimus, ego deliqui in Dominum, & periclitor in exercitu perire: quo mibi epulas, qui Dominum lesi? tenere præterea pauperium manus, &c. Neque hac sat erant: substratis enim singulis jejuniis diebus venientium erat ad Ecclesiam, & submittendum caput Sacerdotali manuum*

impositioni, ex Conc. Carthag. IV. Can. 80. quin ibid. Can. 82. jubentur
Poenitentes mortuos Ecclesia offere & sepelire.

§. 4. De confitentia.

Quares 1. an multiplex foret hujus stationis nomen.

Resp. fuisse. 1. Enim dicebatur *congregatio & confitentia*, quia stabant
hujus classis Poenitentes cum ceteris Fidelibus, neque cum *Cathecumenis*
egrediebantur, ut docet citatus toties Gregorius Can. 11. 2. Orationibus com-
municatio, quia idem, non Eucharistie quidem, sed universis precibus ac
tremendo Misericordia sacrificio communicabant.

Quares 2. que igitur specialis foret stationis hujuspe pena.

Resp. fuisse hanc privationem Eucharistie: atque ideo forte confitentia
identidem dicta est segregatio, separatio, quia & excommunicatio.

Quares 3. quis ejusdem esset locus.

Resp. ab Ambone ad Sanctuarium cancellos. An autem a ceteris Fide-
libus separati essent, certo definiri non potest, ait Tournelyus. Vix cre-
diderim ego, quia aliqui in suspicione venire potuerint adulterio mul-
ieres, de quibus statim.

In codem autem loco præter alios Fideles stabant 1. ii qui etsi levius
deliquerant, aliqua tamen correctione indigebant; 2. aliquando milites
hostili etiam sanguine cruentati, ut horro esset iusta etiam effusio san-
guinis; 3. lethali etiam peccatorum Rei, qui spontanea horum con-
fessione aliquid indulgentie meruerant; 4. pollute secreto adulterio mu-
lieres, qui licet penis digna austerioribus, cum aliis confitebant, ne
maritus in temerata fidei suspicionem venirent.

Quares 4. an antiqua sit confitentia origo.

Resp. esse hoc sensu, quod qui certa perpetravante crima, licet Fi-
delium precibus communicate non desinerent, a Dominici Corporis par-
ticipatione arcerentur.

Quares 5. an ab una statione ad superiore omisla media nonnum-
quam fieret transitus.

Resp. affirm. si enim statutus Basilius Can. 7. Epist. Canon. *Quotquot*
metu & lacryma atque patientia, vel bonis operibus, rebus ipsis conversionem
suam, non simulacione, demonstrat, bi definitum tempus Auditionis implentes,
tum dumum Fidelibus in oratione communient; postmodum vero licebit Episco-
po de his aliquid humanius cogitare.

ARTICULUS TERTIUS.

De ritu sollemnis Poenitentie ex parte Ministeriorum.

MATERIAM hanc, quæ parum habet difficultatis, tripli Conclu-
sione expediemus.

CONCLUSIO I. Poenitentia sollemnitas a solo Episcopo imponebatur.

Prob. ex Concilio Carthaginensi IIII. Can. 31. ubi haec legere est:
Ut Poenitentibus secundum peccatorum differentiationem, Episcopi arbitrio, Poenitentie
tempora decernantur. Concinuit id Sozomeni lib. 7. Hist. Eccl. Unus-
quis-

quisque ... tempus quantumcumque ipsi a Episcopo constitutum est, expectat.
... Hac Episcopi ubi Roma jam inde ab ultima vetustate ad nostram us-
que statuens custodiunt.

CONCLUSIO II. Poenitentia sollemnitas indici confueyerat in capite
jejuni. Qui vero stationes digne excurrerant, in Ecclesia Romana re-
conciliabantur Feria V. Majoris Hebdomada; nisi reconciliationem an-
ticipari gravis exigeret necessitas. Ceterum reconciliati non erant ab
omni pena immunes.

Prob. 1. pars ex Concilio Agathensi an. 506. apud Gratian. dist. 50.
Cap. 64. ubi haec: In capite Quadragesima omnes Poenitentes, qui publicam susci-
piunt, aut suscipiunt Poenitentiam, ante fores Ecclesie se representant Episcopo
civitatis, facio induit, nudis pedibus, vultibus in terram demissis, reos se esse ipso
beneficio & cultu protestantes.... posthac... Episcopus... manus eius imponat, aquam
benedictam super eos spargat, cinereum prius mittat, deinde cilicium capitum eorum
operias. & cum geminis & crebris suspensis denuntiet eis, quod sicut Adam pro-
fetas est de Paradiso, ita ipsi pro peccatis ab Ecclesia abdicentur.

Prob. 2. pars ex Innocentio Papa Epist. I. ad Decentium Cap. 7. ibi:
De Poenitentia, qui sive ex gravioribus commissis, sive ex leviioribus Poenitentia-
tiam gerunt, si nulla interveniat agravatio, quinta Feria ante Pascha eis remittendam
Romana Ecclesia confutato demonstrat. Idem reconciliationi huic tem-
pus in Gallis praefixum erat, ut constat ex Synodo Cabillonensi II. Can.
47. Quo tempore fieret in aliis Ecclesiis reconciliationis longum & inutile
ritu diutius percutari.

Ceterum, ait ibid. Innocentius, de pondere estimando peccatorum, Sacerdotis
est judicare, ut attendat ad confessionem Poenitentis, & ad stetis aquæ lacrymas
corrigentis, ac tunc iubete dimitti, cum videbit congruum satisfactionem. Unde
vix dubium est quin aliquando pluribus satis fuerit unus Quadragesima
Poenitentia; seu quia minus gravia forent corum delicia; seu quia deli-
cta gravitate compenaret ardor Poenitentie; seu quia nonnulli indul-
gentia mereretur conditio perfors. Sic unus Quadragesima spatio ab-
soluntam fuisse Fabiolam subiunctam Hieronymus. Sic Theodosio licet im-
maniter homicida, dura quidem mundi Domino, sed tamen consueta
lenior induta est ab Ambroso Poenitentia.

Prob. 3. pars: quia irrepte gravi morbo ante prorsus evolutum
Poenitentia stadium reconciliabantur peccatores; ut plures diximus: ea
tamen lege ut si convalescerent, superstitis pensi partem aliquam exe-
querentur. Quod si desperatus aliquis, ait Canon 13. Concilii Nicani I.
recepta Communione superoxerit, si inter eos qui in sola oratione communi-
cant, idest, ait Morinus Lib. 10. Cap. 3. in confitentia stationem ha-
beat. Illi enim ob Communionis reverentiam Poenitentia omnis laboriosa que su-
pererat, remittitur.

Prob. 4. pars, quia qui singulas Poenitentia stationes decurrerant, t. a
seculari militia prohibebantur, secundum id Louis Magni Epist. 92. ad
Ruficum Cap. 10. Contrarium est omnino Ecclesiastis regulis, post Poenitentie
actionem redire ad militiam secularem.

2. Irregulares erant, & numquam ad Clerum promovendi. Post poen-
itendum ac reconciliationem, ait Siricius Epist. 1. Cap. 14. nulli umquam
Laico licet bonorum Clericatus adipisci. Consonat Concilium Carthag.

IV. Can. 68. ubi sic: *Ex Penitentibus, quamvis sit bonus, Clericus non ordinatur. Si per ignorantiam Episcopi factum fuerit, deponatur a Clero, quia se ordinationis tempore non prodidit fuisse Penitentem. Si autem sciens Episcopus ordinaverit talen, etiam ab Episcopatus sui ordinandi dumtaxat potestate privetur. Atque hinc Innocentius I. Epist. 6. quedam nomine Modelatum removet iubet a Clericatu, quem post acum Penitentia publice stadium suscepere. Quamquam ubi aliud exigitur necessitas aut usus, poterat quis Ostiarius fieri vel Lector, sic tamen ut *Evangelia & Apostolorum auctor non legeret*: ita Concilium Toletan. I. Can. 2. in quo de his non acut Penitentia stadium decurreret, sed qui jam decurrerunt, sermonem fieri liquet ex Can. 3. Ceterum qui pro delictis occulsi, quia non evulgaverantur, publicame ex sola devotione Penitentiam egerant, quia nihil inde infamia contraxissent, a Clero non arcebarunt, ut constat ex S. Leone Epist. 80. ad Episcopos Campanie, & Concilio Toletano IV. Can. 54.*

63 3. Deinde nec ante, nec post peractam Penitentiam, matrimonium contrahere poterant. Liquet id ex Can. 21. Concilii Arclatenis II. an. 452. ubi hoc: *Penitentis quacunque defunctione viro ali nubere presumperit ... cum eodem ab Ecclesiis liminibus arcetur: hoc etiam de viro in Penitentia post placuit observari*. Hi porro Penitentes passim dicebantur, qui post Penitentiam reconciliati fuerant, ut colligere est ex Can. 2. Concilii Toletani I. Atque his de cauiss nec juvenibus Penitentia facile committebatur, propter atavis fragilitatem, ex Can. 15. Concilii Agathensis; nec permettebatur conjugatis nisi ex partibus consensu, juxta Can. 23. Concilii Arclatenis II.

64 Mitius tamen, aliquando saltet, actum est cum juvenibus, qui post Penitentiam contrahebant nuptias. In adolescentia constitutis, ait S. Leo Epist. 92. Cap. II. *Si urgente aut metu mortis, aut captivitatis periculo, Penitentiam gesit, & postea timens lapsum incontinentis juvenilis, copulam uxoris elegit, ne crimen fornicationis incurveret, rem videtur fecisse veniam, si prater coniugem, nullam omnino cognoverit; in quo tamen non regulam constitutimus, sed quid sit tolerabilis afflittus: nam secundum etiam cognitionem, nihil magis ei congruit qui Penitentiam gesit, quam castitas perseverans & mentis & corporis. Verum de his, eorumque quoad loca & tempora exceptionibus, adi Morinus Lib. 5. Cap. 18. & 19.*

CONCLUSIO III. Principius ex parte Ministrorum ritus Penitentie erat manuum impositio, eaque triple, & orationi multiplici conjuncta.

65 Probi. 1. enim lugubre stadium ingressuris imponebantur manus, ut ad follemnum Penitentiam admitterentur. Penitentes, ait Concilium Agathense Can. 15. tempore quo Penitentiam petunt, impositionem manum, & canticum super caput, a Sacerdote, sicut ubique constitutum est, consequuntur.

66 2. Super Penitentes in tercia statione manus, non semel, sed plories imponebantur. *Omnis tempore jejuni, ait Concil. Carthag. IV. an. 398. manus Penitentibus a Sacerdotibus imponatur.*

67 3. Demum in ipso Penitentie exitu imponebantur manus Penitentie feliciter defunctis. Hec autem reconciliatoria impositionis Episcopis referata erat de lege communi, secundum id Concilii Carthag. II. an. 397. Can. 3. Reconciliare quemquam in publica Missa Presbytero non licet; (*Nisi absente Episcopo & necessitate cogente, ait Concil. Carthag. III. Can. 32.*)

Quod

Quod autem impositionum manus, ei praepice que siebat in substructione, accederet oratio multiplex, docent haec Laodiceni Concilii verbata Canon. 19. Oportet, postquam exierint Cathecumeni, eorum qui Penitentiam agunt, ferri orationem, & cum ii sub manu accesserint, &c. Idem habent Caroli Magni Capitularia Lib. 5. Cap. 62. ubi sic legere est: *Criminalia peccata multis jejuniis & crebris manus Sacerdotum impositionibus, iuxta Canonum Statuta, placuit purgari, ita ut nemo sine manus impositione Episcopi, aut ejus iussu, alius Presbyteri se credit esse a suis facinoribus absolutum. Quia porro tunc temporis recitarentur preces, edocebunt Capita 7. & 8. Lib. 8. Constitutionem qua sub Clementis nomine prodierunt. De his Morinus Lib. 6. Cap. 8. & 9.*

ARTICULUS QUARTUS.

De peccatis sollempni Penitentie obnoxii.

UT praesens questio intelligatur, duplex peccatorum genus secerne debet. Alia nimuris erant gravissima, idolatria scilicet, homicidium & adulterium, eorumque finitima species, qua quia a Canonibus severiori studio plecebantur, Canonica nuncupata fuere; alia gravia minus, qua vulgariter possunt. Utraque vero vel occulta erant, quae nemine consciente perpetrabantur, vel notoria seu facti, quae pluribus indubie, sed extrajudicialiter cognita erant, seu juris, quae vel a Reo coram judice Ecclesiastico aut seculari confessi erant, vel a testibus juridice probata.

Confer apud omnes canonica peccata eorumque species, quoties publice innotuerunt, publica Penitentie legibus obnoxia fuisse, id ad minus indicant nota hec S. Paciani verba: *Hoc tria crimina, ut bafulsi aliquis afflatus, ut veneni calix, ut leibalis arundo metuenda sunt. Quid faciet contemptor Dei, qui ad idola reversus est? Quid aget sanguinarius? Quid remedium capiet fornicator, &c.*

Ceterum sub his primoribus peccatis velutri species sub genere continentabantur peccata multa, quae ab iisdem recipia non patrum discrepabant. Sic furtum in intentione violentum, cum semper paratus erat latro eum quem spoliabat interficere, si resisteret, revocabatur ad homicidium. Sic effusio sepulcrorum, ut inde mortui ossa tollerentur, pro quadam fornicationis specie habebatur; ut scite probat Morinus Lib. 5. Cap. 2. num. 23.

Jam ergo duo inquiruntur, 1. an mortalia quacunque peccata, etiam canonicas leviora, five occulta, five publica Penitentie publica subjacent. 2. Annon saltet ei subjacerent canonica etiam occulta. De his autem diversi diversa opinantur. Nat. Alexander Difser. 6. in Hist. Eccles. facili III. negat quidem mortalia omnia Penitentie publica subjaciisse, ac graviora, seu canonica, etiam occulta eadem punita fuisse contendit. Eadem est Vitrassii opinio quart. 5. pag. 708. & apud ipsum Bellarmino Lib. 3. Cap. 14. Valentiz disp. 7. q. 9. pndt. 2. Petavii ad hars. 49. Epiphani, Perzonii, & Albaspinai. In id autem eo ludentius propenderunt multi, quod inde validum in secretæ confessionis gra-

gratiam argumentum haurirent. Si enim occultis criminibus constituta sit Penitentia publica, non utique ratione scandalii, quod arcanum crimen parere nequit; sed ratione mandati, ab eo cui occultum crimen occulte detetur erat, impositi. De his statuimus sequentia.

CONCLUSIO I. Non omnia lethalia etiam publica Penitentia publica vel sollemni antiquitus subiacuerunt.

71 **Prob.** i. Si Canonica rautum criminis, idolatria scilicet, homicidium & mecha, & alia quedam quae facilius leges nece plectebant, sollemni Penitentia subiacuerint, non omnia prorsus eidem obnoxia fuerent. Atqui canonica tantum peccata, &c.

Prob. min. i. ex Tertulliano, qui in Libro de pudicit. tria dumtaxat recenset criminis, qua Catholici publica Penitentia detergerent: Montanisti vero habent pro irremissibilibus. Sic ille Cap. 5. *Adfissit idololatrias, adfissit homicida, in medio eorum adfissit & mœchus, pariter de Penitentia officio sedent in facie, & cinera inborrevent ... Quid agis mollissima & humanissima Catholicorum disciplina? &c.* Idem Cap. 7. etiam intra dominum Dei Ecclesiam admittit aliqua delicia mediocria, que statim ibidem cum gaudio emendatione transfiguratur, & ideo circa difficile ac diuturnum Penitentia stadium. Atqui haec inter mediocria erant nonnulla reapse mortalia. Sic enim ea recenset Cap. 19. *cui non accidit aut irasci inique, aut manum immittere, aut facile maledicere, aut temere surare, aus paci fiduci destruere, &c.* Que omnia difficile fuerit a gravi exculpare.

72 2. Ex Gregorio Neocœsariori, qui quoies de Penitentia sollemni loquitur, nonnulli famosa tria criminis & eorum species eidem addicunt; ea nempe que ante publica Penitentia plectebantur, Tertulliani & Cypriani tempore.

73 3. Ex Concilio Illiberitan, quod in octoginta & uno Canonibus suis ne unum quidem habet, quo alia quam predicta tria, vel his affinia peccata, sollemitteri expiari jubeantur. Patendum quidem Canonibus 73. 74. & 75. Penitentiam publicam delatoribus & factis testibus imperari; atque iis etiam qui Ministros sacros accusant. Quin & Can. 73. delatores in causis etiam levibus quinquennali Penitentia castigari. At id factum, quia haec peccata ad homicidium quandam revocarentur. Laici enim accusatio vel ad mortem, vel ad proscriptiōnē, quae quoddam est mortis genus, tendebat: accusatio Ministri faci inferebat mortem canonicas, depositionem nimitti, quae Patrum iudicio quedam erat necis species, secundum id Optati Millevitani Lib. 2. contra Parthenianum, ubi de Donatistis, qui Presbyteros ad fuanū testam deficiente deponebant, sic conqueritur: *vos vivum facitis homicidium. Quid proficit quia vivunt homines, & occisi sunt honores a vobis?* Demum ipsa etiam in levioribus causis delatio, ad homicidium reducetur, quatenus ex fratum odio prodibat, & omnis, qui odit fratrem, homicida est, 1. Joan. 3. Ita Nat. Alexander.

74 4. Ex Concilio Neocœsariori, ubi Can. 4. *Si quis mulierem concupiscens proposuerit cum ea decubere, & cogitatio ejus non pervenit ad effectum, 5. 28. appareat quod gratia Dei liberatus est.* Atqui nec a culpa mortali: *Qui enim viderit mulierem ad concupiscentiam eam, jam mœchatus est eam in corde suo;* neque etiam ab omni Penitentia; cum peccatum omne sincera

Pœ-

Penitentia eius debet. Ergo a gravi illa Penitentia, cui adulterium per Canones subiacet.

5. Ex Concilio Laodiceno Can. 7. & Niceno Can. 8. in quibus ab haresi, gravi prorsus delicto, redentes, & manus impositione reconciliati, ino quique in gradu conservantur.

6. Ex Basilio, & Gregorio Nysseno, quorum prior Epist. ad Amphilochium Can. 14. Posterior Epist. ad Latoium Can. 6. nullas avaritiae, licet ad idolatriam reducibili, penas preter effusam in egenos liberalitatem, indicunt. Miratur quidem Gregorius, quonodo ea labes absque ulla pena medela a Patribus prætermissa sit: at sic probat eam immunem fuisse, non ab omni quidem, quod fieri non potuit, sed a sollemni Penitentia.

Prob. 2. ex S. Augustino: sic ille, (ut alia præter eam multa, que solide evolvit Nat. Alexander) Lib. 83. qq. quest. 26. *Alia sunt peccata t. 7. infirmatis, alia imperitiæ, alia malitia. Infirmatis contraria est virtuti; im- 7. peritis contraria est sapientiæ; malitia contraria est bonitati.* Quisquis igitur novit, quid sit virtus & sapientia Dei, potest existimare quae sunt peccata venialia; & quisquis novit quid sit bonitas Dei, potest existimare quibus peccatis certa pena debetur & hic in futuro seculo. Quibus bene trahatis, probabiliter judicare potest, qui non sunt cogendi ad Penitentiam luctuosam & lamentabilem, quarevis peccata fateretur; & quibus nulla omnino speranda sit salus, nisi sacrificium Deo obtulerint spirituum contributum per Penitentiam. Unde sic: Eo loci Augustinus, non modo ignorantie & infirmitatibus delicta, que sape lethalia sunt, sed & quedam etiam malitiae peccata subtrahit luctuosam seu sollemni Penitentiam: quandoquidem vult ut eos inter, qui peccata haec commiserant, sapienter judicetur, quinam Penitentia illa multitudine sint, quinam ab ea eximeandi. Atqui peccata haec juxta Augustinum gravia erant, ut esse solet. 1. Quia ridiculamente inquirere an nulla omnino speranda esset salus venialium peccatorum reis, nisi hac per sollemnum Penitentiam redimerent. 2. Quia S. Doctor illa malitia peccata, divine contraria bonitati opponit magis venialibus, quæ utpote infirmatis tantum aut imperitiæ, adversantur dumtaxat virtuti aut sapientia Dei. Ergo juxta Augustinum non quacumque gravia peccata subiacent sollemni ac luctuosæ Penitentia.

Idem liquet ex cap. 26. Libri de fide & operibus, ubi hac habet S. Doctor: *Nisi essent quedam ita gravia, ut etiam excommunicatione plectenda sint, non diceret Apolodus: Congregate vobis & me spiritu judicavi tradere eismodi hominem satana in interitum carnis, &c.* Item nisi essent quedam non ea humilitate Penitentia sananda, qualis in Ecclesia datur eis qui proprie Penitentes vocantur, sed quibusdam correctionum medicamentis, non diceret ipse Dominus: *Corripi eum inter te & ipsum solum,* & si te audierit, luctatus es fratrem tuum. Postremo, nisi essent quedam, sine quibus haec vita non agitur, non quotidiana medelam poneret in Oratione quam docuit, ut dicamus: *Dimitte nobis peccata nostra.* Hic primz quidem classis peccata excommunicationi subiacent, quæ vero secundi sunt ordinis, absque Penitentie sollemni humilitate sanantur. Atqui isthac etiam peccata reapse lethalia sunt. Opponunt enim tertiz peccatorum classi, quæ duobus procul venialia omnia complectitur. Ergo.

79 Prob. Ex S. Leone Epist. 2, alias 22, ad Rusticam Narbon. ubi sic ad quatuor, 29. de nonnullis qui a gentilium capti idolothyta manducavarent: *Si concivio solo gentilium & eis immolatitii usi sunt, possunt jejuniis & manu impositione purgari: ut deinceps ab idolothysis abstinentes sacramentorum Christi posse esse participes. Si autem aut idoladoraverint, aut homicidis vel fornicationibus contaminati sunt, ad Communione eos nisi per Poenitentiam publicam non eportet admitti. Hic sanctus Pontifex recentiter peccata que publica Poenitentia subiici oportet. Atquictriantum memorat. Et licet idolothytorum cometionem, tamquam idolatria finitiman annumerare potuerit, prout alibi fecit; ejus tamen reos, quia quadam ex necessitate peccassent, jejuniis tantum & manus impositione purgari vult: qua Poenitentia eti gravis ac grave peccatum indicans a sollemni longe lateque difcrepat.*

80 Prob. 4. Ex S. Joanne Climaco, qui gradu 15. Scalæ sue hoc scribit: *Vir quidam scientissimus problema terrible questruit ex nobis: Quod, inquit, peccatum omnibus gravius est, homicidio Christis abnegatione exceptis? Cumque illi respondens, in hæresim labi: Et quoniam, inquit, modo Catholica Ecclesia hereticos quidem, cum hæresim priorem toto animo repudiarerint atque anathematizaverint, suscipit ad sanctorum Mysteriorum Communione, & ut idoneos admittit: eum vero qui in fornicatione lapsus fuerit, confitentes, atque peccatum ipsum omnino deferentes introrsus suscipiens, per annos aliquos eum a venerandis immaculatisque Mysteriis, ex Traditione Apostolica, separare permittunt. Ecce hic grave & gravissimum est crimen in hæresim labi. Atqui scelus illud non subjicebatur sollemni Poenitentie, quod & constat ex servitu ad Africani Episcopis erga Donatistas agendi ratione. Hito enim aliqui vel aliquando superior viguerit disciplina: at falso constat eam nec ubique nec semper observatam esse. Ergo.*

81 Prob. 5. ratione dupli. Et quidem 1. si quicunque lethaliter peccaverant, sollemni, quæ, annos multos perdurabat, Poenitentia subiacerent; ingens fuisset in Ecclesia solitudo, tanta extra ipsam multitudine Poenitentia, ut ei, annorum aliquot lapsu, ne majores quidem arca fuissent satis. Constat enim e Fidelibus innumeros fuisse qui graviter peccarent; cum aseveraret Chrysolomus in Antiochena urbe numerosissima, vix centum fore & tot incolarum milibus, qui salutis portum appellant: quæ licet ad terrorem exaggerate dicta videri possint, ostendunt tamen jam tunc fuisse plurimos qui viam latam decurserent.

82 2. Constat, ut deinceps videbimus, Poenitentiam publicam semel tantum impositam fuisse. Ergo qui semel propter occultum superbiz v. g. vel impura cogitatione peccatum Poenitentiam publicam subiisset, si subinde in graviora & canonica peccata prouisisset, ceterum vita tempus sine spe venire, nisi in extremo vite halitus, ducere debuisset. Atqui nemo prudens suspicitur viguisse aliquando in Ecclesia disciplinam, quæ hinc quidem duriorum Novatianarum pene attingat; inde vero rescunda malorum radix esse debuisset. Si enim quotidie qui duriorum a Confessario repulsam passi sunt, quasi desperantes omni se flagitorum ceno immergant; quid non futurum, si homini vix forte annos triconta non penitus oclusa fuisset usque ad mortem reconciliacionis janua?

5. Ex

3. Ex supra probatis, qui Poenitentiam sollemnem egerant, nec ad Clerum promoveri, utpote irregulares; nec militiam seculari amplecti, nec si calibes, matrimonium contrahere, vel si jam conjugati, eodem uti poterant. At quis credit mortalibus omnibus sola etiam configuratione admissis indicant esse Poenitentiam, tor, tamque gravium penarum fontem. Quanta hinc in Ecclesia & Imperio perturbaciones? quot, sub majoris boni pretextu, incontinentia in juvenibus? quale confessionis odium? Quanta asperitas iugi, quod lene a Christo constitutum est?

Objec. 3. Id Tertulliani Lib. de Poenitent. cap. 4. *Omnibus ergo delictis, seu carne, seu spiritu, seu factu, seu voluntate commissis, qui ponam per judicium definiti; idem & veniam per Poenitentiam spondot. Unde sic: Delicta, spiritu & voluntate commissa, dubio procul occulta sunt. At qui delicta haec Poenitentie publica subiacebant. De hac enim ipissima loquitur Tertullianus toto Libro. De ea nimis, que de ipso quoque habuius auge vieti mandat, facio & cineri incubare... Presbyteri advolvi, omnibus fratribus legationes depreciationis sue injungere; quam plerique ut publicationem sui sufficiunt; & que tamen secunda est & una; ut constat ex Capitulo 8. 9. & 10. Ergo.*

Repf. ad 1. neg. min. & dico Tertullianum a Capite 1. ad 7. agere de Poenitentia quatenus virtute, aut genericæ sumpta, & a cap. 7. ad finem usque de Poenitentia publica, licet aliquando solam in ea rationem Poenitentia considereret. Nimirum vero primis septem Capitibus agit Tertullianus, 1. de Poenitentia quam præcipit Deus: *Bonum est, inquit, poenitire, annon? Quid revolvitis? Deus præcipit. Atqui Deus iuctuofam ac publicam Poenitentiam non præcipit: cum hac nec olim temper, neque nunc in Ecclesia Christi vigeat. 2. de Poenitentia a Cathæcumensi Baptismum ambientibus adimplenda. Quidquid ergo, ait Cap. 6. medicoribus nostris ad Poenitentiam semel capessendam & perpetuo continebam suggerere conata est, omnes quidem deditis Domino spectat... Sed precipi: Novitios illis, seu Cathæcumensi, imminet, qui cum maxime incipiunt divinum sermonibus aures rigare... Poenitentiam assument, sed includere eam negligant. Porro Cathæcumeni sollemnem, quæ solis baptizatis competere poterat, Poenitentiam non assuebant. 3. De Poenitentia, quam sibi metu necessariam fatetur Tertullianus. Ergo, inquit cit. cap. 7. post objecta verba, Poenitentia vita est cum præponitur morti. Eam tu peccator mei similis, immo me minor (Ego enim præstantiam in delictis meam agnosco) ita invade, ita amplexare, ut nasprague aliquis tabule fidem. Atqui nusquam credit Tertullianus se ad publicam Poenitentiam adstringi. 4. Tertullianus cap. 7. sic orditur: *Huc uisque, Christe Domine, de Poenitentia disciplina servis tuis discere vel audire contingat, quousque etiam delinquere non oportet audientibus; vel nihil iam de Poenitentia novirint, nihil eis requirent. Piger secunda, immo iam ultima spci subiecta mentionem; ne tractantes de rediuo auxilio pentendi, spatiū adhuc delinquendi demonstrare videamus! Ergo haecenus non differuerat Tertullianus de Poenitentia, quæ Baptismum sequitur, sed tantum de antebaptismali: hoc autem, publica illa quam in præsenti expendimus, esse non potuit.**

Inst. 1. Loquitur cap. 7. Tertullianus de Poenitentia, semel tantum 86
Oo 2 pera-